

■ DUBROVNIK Svečano otvoren Novi stalni postav Biskupske palače

Izloženi temelji na kojima počiva identitet Grada

Angelina Tadić

Novi stalni postav Biskupske palače u Dubrovniku svečano je otvoren u srijedu 14. kolovoza nakon prve večernje uoči svetkovine zaštitnice katedrale. Nakon dugotrajnih radova na istraživanjima i obnovi palače smijenili su se čitavi naraštaji povjesničara umjetnosti, arhitekata, građevinaca, konzervatora, direktora, restauratora, a autori novoga postava su dizajner Marko Baus i povjesničari umjetnosti Ivan Viden i Nikola Bojić. Glazbom je otvaranje pratio gudački kvartet »Strings« koji je izvodio glazbu Luke Sorkočevića.

U svojem obraćanju biskup Uzinić je naglasio važnost kontinuiteta te dodao da spominje kontinuitet jer se često govori o novoj-starjoj palači, o novom-starom postavu. »Govorimo o novom postavu, a istodobno smo svjesni da se zapravo radi o staroj kulturnoj ustanovi našega grada i biskupije. Naime, u palači je još od početka 1930-ih godina djelovala Biskupska pinakoteka koja je osnovana inicijativom tadašnjega dubrovačkoga biskupa Josipa Carevića. Namjera mu je bila prikupiti, evidentirati i očuvati brojna umjetnička djela koja su na različitim mjestima, zbog neprepoznatosti ili oštećenosti, bila zaboravljena i prepuštena zubu vremena. Ta Biskupska pinakoteka bila je postavljena upravo na ovom katu palače te je bila otvorena za javnost. Nakon razornoga potresa iz 1979. pinakoteka je privremeno preseljena u prizemne prostorije palače, a zatvorena je za javnost tek pred početak Domovinskoga rata 1991. godine«, podsjetio je biskup te dodao: »Večerašnje otvaranje novoga stalnoga postava zapravo je naše nastojanje da u tom segmentu uspostavimo kontinuitet, kontinuitet kojemu je ovaj grad tako predan.«

Portreti znamenitih dubrovačkih biskupa

Potom se biskup Uzinić osvrnuo na sve one korake koji su prethodili trenutku otvaranja stalnoga postava. »Moje su misli večeras sa svima poznatima i nepoznatima, ali jednako tako i s biskupima, onim mojim prethodnicima na službi koji su na neki način povezani s večerašnjim otvaranjem novoga stalnoga postava. Od blažene uspomene biskupa Tome Jelderlinića koji je najzaslužniji da je ova vlasteoska palača Sorkočevića sredinom 19. stoljeća kupljena za službenu rezidenciju dubrovačkih

biskupa - pa mu je stoga portret posebno istaknut u prvoj prostoriji donjega kata - preko biskupa-mučenika Josipa Carevića koji je početkom tridesetih godina dvadesetoga stoljeća kao pasionirani ljubitelj umjetnosti utemeljio ustanovu Biskupske pinakoteke i angažirao tadašnje dubrovačke restauratore za zahvate na popravcima slika, pa do biskupa Severina Perneka koji se morao iseliti iz ove palače, ali se svejedno pobrinuo da u prizemnim prostorima ove građevine Pinakoteka nastavi djelovati kako njezina vrijedna djela ne bi bila skrivena od očiju ljubitelja umjetnosti.« Najveći dio istraživanja i radova obnove, pa tako i pripremnih promišljanja o budućem postavu umjetnina, obavljen je u vrijeme biskupske službe bivšega dubrovačkoga biskupa Želimira Puljića, koji je bio jedini dubrovački biskup u posljednjih stoljeća i pol koji u toj palači nije živio i radio. »Svi napore Dubrovačke biskupije na polju kulture proizlaze iz želje da posređujemo određena shvaćanja o dubrovačkoj, hrvatskoj kulturi i kulturnoj baštini te da ih razložno i utemeljeno izložimo nadajući se da ćemo ih očuvati za nas i naše suvremenike te ih predati onima koji dolaze nakon nas«, zaključio je biskup te otvorio novi postav.

Postav kolektivne memorije

U ime tima autora povjesničar umjetnosti Viden podsjetio je da su mnoga djela koja se nalaze u novom postavu dio kolektivne memorije građana Dubrovnika. Zahvalio je u ime autorskoga tima na povjerenju koje im je iskazala Dubrovačka biskupija. Generalni vikar Hrvoje Katušić zahvalio je svima koji su kroz desetljeća na različite načine pridonosili obnovi Biskupske palače koja je prošle godine završena i otvorena te istaknuo da povratkom biskupa u nju nije završilo promišljanje o što boljem načinu prezentiranja te vrijedne palače, a novi postav umjetnina rezultat je takva promišljanja.

Biskupska palača kroz stoljeća se gradila, nadograđivala i preuređivala, te u sebi sadrži brojne arhitektonske i stilske slojeve. Njezino istraživanje započelo je još na proljeće 1984. godine kada su u sklopu širega istraživačkoga zadatka proučavanja gradske četvrti Pustijerne na palači rađena vrlo detaljna i vrlo korisna istraživanja strukture te građevine koja je vodio tim istraživača s Instituta za povijest umjetnosti u bliskoj suradnji s restauratorima iz Hrvatskoga restauratorskoga zavoda. Istraživanja je prekinuo Domovinski rat i ona

su zaključena 1993. godine, da bi se poslije kroz godine pristupilo izradi projekta i potom izvođenju radova koji su prošle godine završeni i palača je napokon useljena te je ponovno postala biskupov dom. Hrvatski restauratorski zavod dugo je godina pratio i surađivao na tom projektu, jer su ne samo zidni oslici i zlatni tabulat, nego i velik broj slika i umjetnina tijekom posljednjih trideset godina restaurirani upravo u njegovim radionicama kao i zavodskim radionicama diljem domovine. Radovi na zidnim oslicima, na kojima zahvaljujući financiranju Ministarstva kulture rade djelatnice Odjela za zidno slikarstvo Hrvatskoga restauratorskoga zavoda, još uvijek traju i trajat će još neko vrijeme. Prošlogodišnji je privremeni postav, u suradnji s dubrovačkim arhitektonskim biroom »Studio Vetma« koji je vodio finalne radove uređenja palače, izradio splitski povjesničar umjetnosti Joško Belamarić u suradnji s domaćim snagama.

Novi stalni postav u svojem kustoskom konceptu i dizajnu isprepliće prezentaciju renesansnoga i baroknoga sloja palače s pomno odabranim umjetničkim djelima iz bogate biskupske zbirke. Organiziran je u pet tematski zaokruženih izložbenih cjelina (»narativni ambijenti«) među kojima je možda najatraktivniji salon na drugom katu palače s raskošnim rezbarenim, pozlaćenim manirističkim stropom (tabulatom), danas posebnim na čitavoj našoj obali. Tabulat je bio dijelom prethodne renesansne faze palače Sorkočević te je preživio razorni potres 1667. godine u kojem je i sama palača bila oštećena. Spomenuti salon sa zlatnim tabulatom predstavlja svojevrsnu »vremensku kapsulu« koja svjedoči o ukusu i bogatstvu pretpotresnoga, renesansnoga Dubrovnika, ali i o ekonomskoj i političkoj moći obitelji Sorkočević koja je tu palaču podigla.

Pripovijest o sv. Vlahu

Osim manje poznatih povijesnih epizoda, unutar palače su predstavljeni i neki od temelja na kojima počiva identitet Grada, koji zasad nisu dovoljno zastupljeni ni u jednom dubrovačkom muzejskom postavu. Među njima je i pripovijest o sv. Vlahu, zaštitniku i simbolu Grada, kojemu su posvećene dvije prostorije u kojima se uz tri vrijedna parčeva kipa može pogledati i projekcija dokumentarnoga filma »Grad na srcu sveca« snimljen 1972. godine, na 1000. obljetnicu Feste svetoga Vlaha. U sljedećim fazama razvoja uređenja palače namjerava se u stalni postav uključiti i njezin suterenski dio kao lapidarni za prezentaciju bogatih arheoloških slojeva pronađenih u podzemlju katedrale i Bunićeve poljane. Postav palače funkcionira kao jedinstvena cjelina zajedno s obližnjim Moćnikom katedrale, pa se s istom ulaznicom može posjetiti obje građevine, a za sve stanovnike Dubrovačke biskupije ulaz je besplatan. ■

● Na svečanosti otvorenja bili su biskup Mate Uzinić i autori postava